

WOJEWODA OPOLSKI

Opole, 2 maja 2022 r.

PS.I.431.1.2022.MPR

**Pani
Elżbieta Hadaś
Dyrektor Powiatowego
Centrum Pomocy Rodzinie
ul. Konopnickiej 8
46-300 Olesno**

Wystąpienie pokontrolne

W dniach 25 – 27 stycznia 2022 r. przeprowadzono w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnie¹ kontrolę kompleksową w zakresie realizacji zadań powiatu wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (nazywanej dalej „ustawą”) oraz zgodności zatrudnienia pracowników Centrum z wymaganymi kwalifikacjami.

Pozytywnie z nieprawidłowościami ocenia się działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnie w kontrolowanym zakresie.

Ocenę działalności Centrum oparto o ustalenia kontroli opisane szczegółowo w protokole. Należy jednocześnie wskazać, że przedmiotowe uchybienia i nieprawidłowości pomimo, iż mają wpływ na prawidłowość realizacji zadań określonych dla powiatu w ustawie – ze względu na swój charakter i wagę – nie stanowią podstawy do negatywnej oceny jednostki.

W toku kontroli stwierdzono, że siedziba Centrum zlokalizowana jest w budynku trzykondygnacyjnym, niewyposażonym w windę, w którym zajmuje 6 pokoi na parterze i 1 pokój na II piętrze. W trakcie oględzin ustalono, że aby dostać się na pierwszą kondygnację budynku (parter) konieczne jest pokonanie schodów². Na tej

¹ Zwane w dalszej części wystąpienia: Centrum.

² Jak wynika z wyjaśnień Dyrektora Centrum budynek należy do Powiatowego Zarządu Dróg w Oleśnie, a w razie konieczności wykorzystywany jest *schodołaz*, który jednak nie jest trwale zainstalowany.

podstawie stwierdzono, że w jednostce kontrolowanej występują ograniczenia w dostępie dla osób niepełnosprawnych ruchowo.

Stanowi to naruszenie art. 6 pkt 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. z 2020 r. poz. 1062 ze zm.), który określa minimalne wymagania służące zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności architektonicznej. Centrum jest do tego zobowiązane jako podmiot publiczny w rozumieniu art. 3 ww. ustawy

Odnosząc się do powyższego, należy wskazać, że rozwiązania przyjęte przez podmioty publiczne nie gwarantujące pełnej dostępności obiektu użyteczności publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami, a takimi niewątpliwie są osoby niepełnosprawne ruchowo, uniemożliwia tym osobom swobodne korzystanie z praw publicznych, a także pełne i efektywne uczestnictwo w życiu społecznym.

Artykuł 32 ust. 2 Konstytucji RP ustanawia zakaz dyskryminacji kogokolwiek z jakiegokolwiek przyczyny. Ponadto, w świetle art. 69 Konstytucji władze publiczne są obowiązane zgodnie z ustawą (np. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych) udzielać osobom niepełnosprawnym pomocy w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej. Przywołany wzorzec konstytucyjny winien być odczytywany jako obowiązek władzy publicznej wykreowania stosownych mechanizmów służących realizacji opisanych zadań. Z tak rozumianej normy konstytucyjnej można więc wywieść ciążącą na właściwych organach państwa powinność dążenia do likwidacji wszelkich barier ograniczających osoby niepełnosprawne w normalnym funkcjonowaniu w zbiorowościach. Stąd wynika obowiązek podjęcia wszelkich racjonalnych działań celem zagwarantowania pełnego i efektywnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym oraz ich należytej integracji społecznej.

Zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573 ze zm.) rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym i jest realizowana przede wszystkim przez:

- 1) wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej;
- 2) wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych;

- 3) likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji;
- 4) kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Zgodnie z art. 100 ust. 1 ustawy w postępowaniu, w sprawie świadczeń z pomocy społecznej należy kierować się przede wszystkim dobrem osób korzystających z pomocy społecznej i ochroną ich dóbr osobistych.

Trzeba ponadto podkreślić, że z treści zarówno statutu jak i regulaminu organizacyjnego centrum jasno wynika, iż jest ono jednostką organizacyjną powołaną do realizacji zadań powiatu, których odbiorcami są osoby niepełnosprawne, w tym ruchowo. W związku z tym, powyższe ograniczenia w dostępie dla niepełnosprawnych ruchowo klientów Centrum oraz brak działań mających na celu zagwarantowanie tym osobom dostępności do jednostki organizacyjnej pomocy społecznej stanowią naruszenie art. 69 Konstytucji RP w związku z art. 3 i art. 6 pkt 1 ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, art. 9 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, a także art. 100 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

Nie wnosi się uwag do kwalifikacji Dyrektora i pracowników socjalnych Centrum.

Ustalono zgodność wynagrodzeń pracowników socjalnych z wymogami określonymi w rozporządzeniu w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2020 i 2021 roku.

Pozytywnie ocenia się działania Centrum w zakresie:

- prowadzenia specjalistycznego poradnictwa;
- zapewnienia – pomimo panującej sytuacji epidemicznej – możliwości podnoszenia przez pracowników socjalnych kwalifikacji, poprzez udział w szkoleniach;
- rozeznania potrzeb, w celu tworzenia i realizacji programów osłonowych.

Nie wnosi się uwag do:

- opracowania i realizacji powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych;
- sporządzania oceny w zakresie pomocy społecznej;

- prowadzenia i rozwoju infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym;
- udzielenia informacji o prawach i uprawnieniach;
- działań Centrum w zakresie prowadzenia i rozwoju infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- podejmowania innych działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb, w tym tworzenia i realizacji programów osłonowych;
- realizacji zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
- wsparcia metodycznego kadr pomocy społecznej z terenu powiatu.

W trakcie kontroli stwierdzono:

1) uchybienia dotyczące:

- a) wadliwej podstawy prawnej w wydanych decyzjach;
- b) niewłaściwego adresowania informacji w zakresie:
 - braku wolnych miejsc w domu pomocy społecznej oraz wpisaniu strony na listę oczekujących,
 - wskazania opiekuna prawnego strony;

2) nieprawidłowości w zakresie:

- a) niezgodności zapisów § 6 ust. 2 statutu Centrum z art. 53 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, w odniesieniu do kręgu osób uprawnionych do wsparcia w postaci mieszkania chronionego;
- b) niezgodności zapisów § 5 ust. 1 regulaminu organizacyjnego Centrum z zasadami określonymi w ustawie o samorządzie powiatowym, w odniesieniu do kompetencji nadzorczych organów powiatu;
- c) ograniczania dostępu do usług Centrum osobom z niepełnosprawnością ruchową i mających problemy z poruszaniem się, co stanowi naruszenie art. 69 Konstytucji RP w związku z art. 3 i art. 6 pkt 1 ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, art. 9 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, a także art. 100 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej;

- d) nie zawarcia umowy o pracę z Dyrektorem Centrum, co stanowi naruszenie art. 4 pkt 3 ustawy o pracownikach samorządowych w związku z art. 32 ust. 2 pkt 5 i art. 35 ust. 2 ustawy o samorządzie powiatowym;
- e) nierzetelnego sporządzania sprawozdawczości oraz przekazywania jej właściwemu wojewodzie w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, co stanowi naruszenie art. 19 pkt 17 ustawy;
- f) braku kompletnej dokumentacji stanowiącą podstawę wydania decyzji kierującej do domu pomocy społecznej, co stanowi naruszenie § 8 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej;
- g) braku uzasadniania prawnego decyzji: o umieszczeniu w domu pomocy społecznej oraz kierujących do środowiskowego domu samopomocy, co stanowi naruszenie wymogów określonych w art. 107 § 1 pkt 6 k.p.a.;
- h) sporządzenia wywiadu środowiskowego niezgodnie z przepisami rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego;
- i) wskazania w rozstrzygnięciu decyzji przyznającej prawo do mieszkania chronionego numeru PESEL strony, co stanowi naruszenie zasad określonych w art. 107 § 1 pkt 4 oraz art. 5 ust. 1 lit. c Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) w związku z art. 107 § 1 pkt 3 k.p.a.;
- j) zawarcia w sentencji decyzji kierujących do środowiskowego domu samopomocy treści wykraczających poza zakres rozstrzygnięcia, co stanowi naruszenie art. 107 § 1 pkt 5 k.p.a.;
- k) braku prawidłowego uzasadnienia faktycznego decyzji kierujących do środowiskowego domu samopomocy, co stanowi naruszenie art. 107 § 3 k.p.a.;
- l) zawarcia w sentencji decyzji w sprawie przyznania pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i decyzji o przyznaniu pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki treści wykraczających poza zakres rozstrzygnięcia, co stanowi naruszenie art. 107 § 1 pkt 5 k.p.a.;

- m) braku pełnego uzasadnienia prawnego decyzji o umieszczeniu w domu pomocy społecznej oraz lakonicznego uzasadnienia decyzji w sprawie przyznania pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i decyzji o przyznaniu pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, co nie spełnia wymogów określonych w art. 107 § 1 pkt 6 k.p.a.;
- n) braku prawidłowego uzasadnienia faktycznego decyzji, co stanowi naruszenie art. 107 § 3 k.p.a.;
- o) braku prawidłowego doręczania decyzji, co stanowi naruszenie art. 46 § 1 k.p.a.

Skutki i zakres stwierdzonych nieprawidłowości zostały szczegółowo opisane w protokole kontroli. Jako przyczynę powstania nieprawidłowości uznano niedostateczną znajomość przepisów: ustawy o pomocy społecznej, k.p.a., ustawy o samorządzie powiatowym, ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, przepisów o ochronie danych osobowych, a także rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej i rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego.

W dniu 14.03.2022 r., tj. w terminie wynikającym z § 17 ust. 4 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz.U z 2020, poz. 2285), do Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu wpłynęły skierowane do Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej zastrzeżenia Dyrektora Centrum, wniesione do protokołu kontroli. Stosownie do treści § 17 ust. 6 cytowanego rozporządzenia wniesione zastrzeżenia, które kontrolujący Centrum zespół inspektorów poddał analizie. Nie zostały uwzględnione zastrzeżenia dotyczące:

- 1) nieterminowego sporządzania sprawozdawczości oraz przekazywania jej właściwemu Wojewodzie w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 2) niezgodności zapisów § 5 ust. 1 regulaminu organizacyjnego Centrum z zasadami określonymi w ustawie o samorządzie powiatowym, w odniesieniu do kompetencji nadzorczych organów powiatu;

- 3) niezgodności zapisów § 6 ust. 2 statutu Centrum z art. 53 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, w odniesieniu do kręgu osób uprawnionych do wsparcia w postaci mieszkania chronionego.

Natomiast w zakresie w jakim zastrzeżenia uwzględniono dokonano – zgodnie z zasadami określonymi w § 17 ust. 8 ww. rozporządzenia – stosownych zmian w protokole kontroli. Stanowisko w przedmiotowym zakresie wraz z uzasadnieniem do zastrzeżeń, które nie zostały uwzględnione – zostało przekazane Dyrektorowi Centrum odrębnym pismem.

Odpowiedzialnymi za stwierdzone nieprawidłowości uznano:

- Radę Powiatu w Oleśnie w zakresie przyjęcia w uchwale dotyczącej statutu Centrum zapisów niezgodnych z treścią ustawy o pomocy społecznej;
- Zarząd Powiatu w Oleśnie w zakresie przyjęcia w uchwale dotyczącej regulaminu organizacyjnego Centrum zapisów niezgodnych z treścią ustaw o pomocy społecznej oraz o samorządzie powiatowym;
- Starostę Oleskiego w zakresie nie zatrudnienia na stanowisku Dyrektora Centrum;
- Dyrektora Centrum w zakresie nadzoru nad realizowanymi przez jednostkę zadaniami pomocy społecznej.

Stwierdzone uchybienie i nieprawidłowości, z uwagi na ich charakter i wagę nie stanowią podstawy do negatywnej oceny jednostki. Nie generują również skutków o charakterze finansowym, niemniej wpływają negatywnie na jakość usług i realizację zadań określonych dla powiatu w ustawie.

Mając na uwadze odpowiedzialność za stwierdzone nieprawidłowości dotyczące:

- przyjęcia w uchwale dotyczącej statutu Centrum zapisów niezgodnych z treścią ustawy o pomocy społecznej;
- przyjęcia w uchwale dotyczącej regulaminu organizacyjnego Centrum zapisów niezgodnych z treścią ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o samorządzie powiatowym;
- braku zatrudnienia Dyrektora Centrum na podstawie umowy o pracę,

odstępuje się od formułowania zaleceń pokontrolnych Dyrektorowi Centrum w powyższym zakresie.

Zawiadomienie w tym przedmiocie zostanie przekazane organowi założycielskiemu jednostki kontrolowanej zgodnie z art. 128 ust. 6 ustawy.

W związku z powyższym, na podstawie art. 128 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej,

zalecam:

- 1) podjęcie działań w celu zapewnienia dostępu do usług Centrum osobom z niepełnosprawnością ruchową i mających problemy z poruszaniem się;
- 2) terminowe sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywania jej Wojewodzie Opolskiemu w formie dokumentu elektronicznego z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, zgodnie z art. 19 pkt 17 ustawy;
- 3) kompletowanie dokumentacji stanowiącą podstawę wydania decyzji kierującej do domu pomocy społecznej, zgodnie z wymogami określonymi § 8 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej;
- 4) prowadzenie postępowań oraz wydawanie decyzji administracyjnych zgodnie z zasadami wynikającymi z k.p.a.;
- 5) prowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego zgodnie z zasadami wynikającymi z rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego;
- 6) stosowanie zasad określonych w art. 5 ust. 1 lit. c Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych).

Pouczenie

1. Jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia.
2. Wojewoda ustosunkowuje się do zastrzeżeń w terminie 14 dni od dnia ich doręczenia.
3. W przypadku nieuwzględnienia przez wojewodę zastrzeżeń jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka w terminie 30 dni obowiązana jest do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń, uwag

i wniosków. Informację o sposobie wykonania zalecenia należy przesać do Wydziału Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu, na adres: ul. Piastowska 14, 45-082 Opole.

4. W przypadku uwzględnienia przez wojewodę zastrzeżeń, o których mowa w punkcie 1, jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka w terminie 30 dni jest obowiązana do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych przez wojewodę zastrzeżeń.
5. W przypadku stwierdzenia istotnych uchybień w działalności jednostki organizacyjnej pomocy społecznej albo kontrolowanej jednostki wojewoda, niezależnie od przysługujących mu innych środków, zawiadamia o stwierdzonych uchybieniach organ założycielski tych jednostek lub organ zlecający kontrolowanej jednostce realizację zadania z zakresu pomocy społecznej.
6. Organ, o którym mowa w ust. 6, do którego skierowano zawiadomienie o stwierdzonych istotnych uchybieniach, jest obowiązany, w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o stwierdzonych uchybieniach, powiadomić wojewodę o podjętych czynnościach.

Z up. Wojewody Opolskiego

Krystian Goetz

Kierownik

Oddział Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej

Wydział Polityki Społecznej

Pismo otrzymują:

Rada Powiatu w Oleśnie
Starostwo Powiatowe w Oleśnie
ul. Pieloka 21, 46-300 Olesno